

Warszawa, 13-05-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.510.486.2026.PZ

**Pan
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
/ePUAP/**

Dot. DL-I.40.9.2026

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 16 kwietnia 2026 r., zawierające prośbę o wyrażenie opinii o *projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw*, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD362, dziękuję uprzejmie za zajęcie się – pozostającą w zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich - problematyką trybów konsensualnych i przedstawiam uprzejmie następujące stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich.

Oczyszczając przedpole uwag do projektu w pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że Rzecznik Praw Obywatelskich nie zgłasza uwag do zmian w zakresie możliwości wydania wyroku skazującego w trybie konsensualnym, w tym do zmian obejmujących skazanie bez rozprawy (art. 335 § 2 k.p.k.) i dobrowolne poddanie się karze w postępowaniu sądowym – zarówno na posiedzeniu przed rozprawą (art. 338a k.p.k.), jak też w toku rozprawy głównej (art. 387 § 1 k.p.k. oraz art. 387a k.p.k.) oraz do zmian do nich

konsekwencyjnych (art. 332 § 2a k.p.k., art. 424 § 3 k.p.k., art. 447 § 4 k.p.k. i art. 672 k.p.k.).

W zakresie projektowanych zmian w art. 300 § 1 k.p.k. zdanie pierwsze wskazać należy, że są one nieskorelowane ze zmianami zaproponowanymi w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD370, do którego odnosiło się pismo Pana Ministra z dnia 30 marca 2026 r., DL-I.40.10.2026, zawierające prośbę o wyrażenie opinii i do którego Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził opinię w piśmie z dnia 24 kwietnia 2026 r., II.510.413.2026.DC.

Wprowadzie projektowany art. 343c k.p.k. jest elementem polityki karnej, budzi on jednak zastrzeżenia. Odnotować należy, że projektowany art. 343c k.p.k. w sposób bardzo istotny modyfikuje instytucje wymiaru kary, środków karnych i środka probacyjnego opisane w Kodeksie karnym, zaś jedyną przesłanką tej modyfikacji jest przesłanka procesowa w postaci uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 335 k.p.k. albo w art. 338a k.p.k. Przepis ten nie dając żadnych przesłanek materialnoprawnych czyni zbędnymi przepisy Kodeksu karnego, które odnoszą się do instytucji sądowego wymiaru kary, zakresu zastosowania środków karnych, czy też środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności. Może on prowadzić do nieuzasadnionego zróżnicowania reakcji karnych wobec sprawców przestępstw, które to zróżnicowanie wobec fakultatywności konsekwencji zastosowania projektowanego art. 343c k.p.k. nie będzie możliwe do skorygowania w drodze zwykłych oraz nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

W zakresie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. wskazać należy, że projektowane instytucje mają charakter pilotażowy z uwagi na wąsko zakreślone katalogi przestępstw, przy których znajdą zastosowanie. Pozytywnie należy ocenić ograniczenie ich zastosowania tylko do etapu postępowania przygotowawczego, gdyż praktyka wskazuje, że umożliwienie umorzenia postępowania na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. szybko przerodziłoby się w tryb wnioskowania przez prokuratora do sądu o takie umorzenia i tym samym nie odciążałoby w oczekiwany sposób wymiaru sprawiedliwości.

Zauważyć jednakże należy, że treść art. 94 k.p.k. nie jest adekwatna do postanowień, które mają być, według założeń projektodawcy, wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., gdyż brak jest w nim odpowiednika art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w postaci nakazu zamieszczenia w treści postanowienia „dokładnego

określenia przypisanego podejrzanemu czynu oraz jego kwalifikacji prawnej” czy też informacji o wykonaniu ugody, jak w przypadku projektowanego art. 11a § 1 k.p.k., oraz informacji o wysokości świadczenia, o którym mowa w projektowanych art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., czyli swoistego odpowiednika art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.

Po drugie, według założeń projektodawcy, postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. można wzruszyć na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. ale także na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., który stanowi, że prawomocnie umorzone postępowanie przygotowawcze wznawia się przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, na mocy postanowienia prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, tylko wtedy, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu. Tym samym osoba, wobec której umorzono postanowienie, nie ma gwarancji, o której mowa w art. 542 § 5 k.p.k., który stanowi, że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Po trzecie, negatywnie należy ocenić założenie projektodawcy, że postanowienia wydawane na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. nie będą mogły zostać wzruszone na podstawie art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k. Wznowione będzie mogło być tylko postępowania sądowe wywołane zażaleniem złożonym na podstawie art. 459 § 1 k.p.k.

Po czwarte, wskazać należy, że, zgodnie z projektowanym art. 11c k.p.k., postępowanie umorzone na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k. wznawia się w wypadku popełnienia przez osobę, która występowała w charakterze podejrzanego, w okresie dwóch lat od wydania postanowienia o umorzeniu postępowania, przestępstwa umyślnego, za które została prawomocnie skazana. Można założyć, że przepis ten znajdzie zastosowanie tylko do takich przestępstw, co do których możliwe jest uzyskanie skazania w okresie dwóch lat. Pod rozwagę projektodawcy należy poddać dodanie do wskazanych w przepisie dwóch lat odpowiednika okresu, o którym mowa w art. 68 § 4 k.k. dotyczącym warunkowo umorzonego postępowania.

Po piąte, w razie skutecznego wznowienia, na podstawie projektowanego art. 11c k.p.k. albo na podstawie art. 327 § 2 k.p.k., postępowania umorzonego uprzednio na podstawie projektowanych art. 11a § 1 k.p.k. oraz art. 11b § 1 k.p.k., brak jest rozwiązań wskazujących na możliwość zaliczenia świadczenia, o którym mowa w projektowanych

art. 11a § 2 k.p.k. oraz art. 11b § 2 k.p.k., na poczet środka karnego z art. 39 pkt 7 k.k., a także rozwiązań wskazujących na konieczność jego zwrotu, w przypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze przedłożone racje, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich¹, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy wskazanych w niniejszym stanowisku problemów i poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku zajęтым w przedstawionej materii.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

¹ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 z późn. zm.).